

ÜNİVERSİTELERİMİZİN DÜNYA SIRALAMASINDAKİ YERİ: GENEL DEĞERLENDİRME

2 üniversitemiz ilk 500'de, 3'ü 600, 2'si ilk 800 ve 3'ü ilk 1000 içinde

İlk 500'de evet devlet üniversitesi yok, ama ülkemizin iki iddialı üniversitesi var: Koç ve Sabancı. İlk 600 içinde Bilkent, Boğaziçi ve Hacettepe var. İlk 800'de İTÜ ve ODTÜ; ve ilk 1000 içinde ise Atılım, Anadolu Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Gebze Teknik Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi yer alıyor.

Prof.Dr. Cemal Balcı

cemalb@itu.edu.tr
İTÜ Maden Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi

Günümüzde üniversitelerin akademik başarıları ve sıralaması dünyada farklı kurumlar tarafından değerlendirilmekte ve her yıl yayınlanmaktadır. Basında "Dünyanın en iyi üniversiteleri belli oldu"; "Dünyanın En İyi 1000 Üniversitesi" listesi yayımlandı; "Dünyanın en iyi üniversite sıralamasında 400. sıraya Türkiye'den tek üniversite girdi"; "Türk Üniversitelerinin Dünya Sıralaması" şeklinde haberler yapılmaktadır. Dünyada öğrencilerin, üniversite ve alan tercihi yaparken ve mezun olduğunda iyi bir iş bulma istekleri, bu tür bir sıralamanın önemini arttırmaktadır.

Dünya üniversitelerinin sıralamalarını değerlendi-

Tablo 1. THE 2019 Yılı Dünyada Üniversite Sıralaması İlk 10

SRA	İsim	Öğrenci Sayısı	Akademisyen Başına Öğrenci	Uluslararası Öğrenci	Kız:Erkek Oranı	Genel	Öğretim	Araştırma	Atf Sayısı	Sanayi Geliri	Yurtdışı Görünürlük
1	University of Oxford	20,298	11	40%	46:54	96.0	91.8	99.5	99.1	67.0	96.3
2	University of Cambridge	18,749	10.9	37%	46:54	94.8	92.1	98.8	97.1	52.9	94.3
3	Stanford University	15,878	7.4	23%	43:57	94.7	93.6	96.8	99.9	64.6	79.3
4	Massachusetts Institute of Technology	11,231	8.7	34%	38:62	94.2	91.9	92.7	99.9	87.6	89.0
5	California Institute of Technology	2,255	6.5	29%	33:67	94.1	94.5	97.2	99.2	88.2	62.3
6	Harvard University	20,595	9.1	26%	48:52	93.6	90.1	98.4	99.6	48.7	79.7
7	Princeton University	7,996	8.2	24%	45:55	92.3	89.9	93.6	99.4	57.3	80.1
8	Yale University	12,318	5.2	20%	50:50	91.3	91.6	93.5	97.8	51.5	68.3
9	Imperial College London	16,425	11.7	56%	38:62	90.3	85.8	87.7	97.8	67.3	97.1
10	University of Chicago	13,562	6.1	25%	44:56	90.2	90.2	90.1	99.0	41.4	70.9
	ORTALAMA	13,931	8.5	31%	43:57	93.2	91.2	94.8	98.9	62.7	81.7

https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/2019/world-ranking#/page/0/length/25/sort_by/rank/sort_order/asc/cols/stats

Tablo 2. THE 2019 Yılı Türk Üniversiteleri Sıralaması İlk 1000 (Sabancı ve Koç ilk 550'de)

Sıra	İsim	Öğrenci Sayısı	Akademisyen Başına Öğrenci	Uluslararası Öğrenci%	Kız: Erkek Oranı	Genel	Öğretim	Araştırma	Atf Sayısı	Sanayi Geliri	Yurtdışı Görünürlük
351-400	Sabancı Üni.	3,632	22	10	38:62	41.7-43.9	27.3	35.6	56.3	95.5	48.4
401-500	Koç Üniversitesi	5,378	15.7	8	52:48	37.1-41.6	25.6	32.8	55.1	79.4	53.8
501-600	Bilkent Üniversitesi	10,659	15	7	46:54	33.5-37.0	22.2	21.7	59.4	39.5	61.0
501-600	Boğaziçi University	12,374	25.4	7	49:51	33.5-37.0	21.8	22.5	56.1	60.3	46.0
501-600	Hacettepe Üni.	42,827	19.9	4	57:43	33.5-37.0	32.6	11.4	58.8	35.8	24.4
601-800	İstanbul Tek. Üni.	34,594	22.8	4	34:66	26.0-33.4	23.6	27.1	32.9	100.0	26.1
601-800	ODTÜ	27,294	32.2	6	44:56	26.0-33.4	26.4	21.0	28.3	66.4	29.9
801-1000	Anadolu Üni	1,413,003	865.8	1	44:56	19.0-25.9	11.6	23.9	17.5	100.0	16.4
801-1000	Atılım Üni	7,624	13.7	7%	40:60	19.0-25.9	14.3	9.3	38.7	35.6	33.0
801-1000	Erciyes Üni	38,308	26.7	3%	47:53	19.0-25.9	16.4	14.7	22.1	85.8	21.7
801-1000	Gebze Teknik Üni	6,620	25.4	2%	34:66	19.0-25.9	24.1	11.9	26.8	35.8	28.1
801-1000	İstanbul Üni	93,109	44.7	8%	48:52	19.0-25.9	22.1	16.6	19.1	51.3	27.3
	ORTALAMA	141,285	94.1	6%	44:56	27.2-32.7	22.3	20.7	39.3	65.5	34.7

https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/2019/world-ranking#/page/0/length/25/locations/TR/sort_by/rank/sort_order/asc/cols/stats

ren birçok kurum bulunmaktadır. Times Higher Education (THE), The Academic Ranking of World Universities (ARWU), ve Quacquarelli Symonds (QS) tarafından yapılan değerlendirmeler en etkili ve köklü olanlardır. Diğerleri İngilizce kısaltmaları ile "US-NWRWorld, RPI, CWUR, LEIDEN, NTU, RUR, SCImago SIR, USNEWS, WEBOMETRICS, UniRanks" vd. olarak isimlendirilen kurumlardır.

(Ülkemizde ise Türkiye'nin evrensel bilime katkısı ve uluslararası yayın sıralamasındaki yerinin belirlenmesi amacıyla, TÜBİTAK ULAKBİM Cahit Arf Bilgi Merkezi bünyesinde bibliyometrik analiz çalışmaları ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi Enformatik Enstitüsü'nde URAP (University Ranking by Academic Performance) Araştırma Laboratuvarı, 2009 yılından bu yana Türkiye'deki üniversiteleri akademik performanslarına göre sıralamakta.

Dünya üniversitelerinin sıralamasında bu kurumlar, değerlendirmeleri çok farklı olmamakla beraber, üniversitelerin öğrenci sayıları, akademik ve idari göstergeleri; "Scopus, SCIVAL, Web of Science, InCites, Google Scholar-Search" vb. uluslararası kaynakların yayınladığı verileri kullanarak sıralama yapmaktadır.

Değerlendirme kriterleri

Akademik göstergeler genellikle; üniversitelerin öğrenci ve öğretim üye sayıları, akademisyenlerin yıllık yaptığı yayın sayısı, yapılan bu yayınlara alınan atıflar, en çok atfı yapılan ve araştırma sayısı, üniversite sanayi işbirliği ve gelirler, yabancı akademisyen ve öğrenci sayıları, yurtdışı görünürlük, akademisyenlerin ve çalışanların popülaritesi, H-göster-

geleri vd. şeklinde sıralanmaktadır. Bu göstergeler üzerinden yapılan toplam değerlendirilmede, sıralamada en yüksek çıkan üniversiteye 100 gösterge değeri atanıp, diğer üniversiteler buna göre sıralanıyor. Yukarıda verilen farklı kurumların değerlendirilmesinde farklı kriterler kullanılmalarına rağmen, üniversitelerin sıralaması çok fazla değişmiyor.

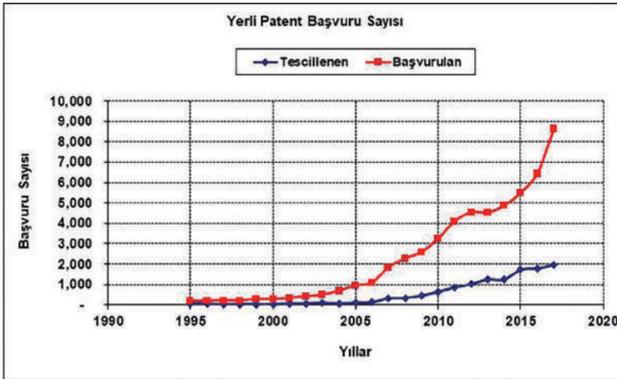
Dünyada yıllık üniversite sıralaması yapan ve İngilizce kısaltması THE (Times Higher Education World University Rankings) olan kuruluş, 2019 yılında üniversitelerimizin de girdiği bir sıralama listesini yayınladı (<https://www.timeshighereducation.com>). THE'nin yaptığı 2019 yılı sıralamasına göre dünyada ilk 10 üniversite İngilizce isimleri ile Tablo 1'de verilmiştir. Bu sıralamada, "üniversitelerin öğrenci sayısı, akademisyen başına düşen öğrenci sayısı, uluslararası öğrenci, kız erkek öğrenci oranı, öğretim, araştırma, atf sayısı, sanayi geliri ve yurtdışı göstergeleri" değerlendirildi.

2019 yılında THE'nin yayınladığı dünya genel sıralama listesinde ülkemizden de Tablo 2'de isimleri verilen üniversiteler yer almıştır. Tablo 2'den görüleceği üzere dünya sıralamasında üniversitemiz sıralamada ancak 351-400 bandında kendilerine yer bulabilmekte ve ilk 1000 içinde sadece 12 adet Türk üniversitesi yer alabilmektedir. Bakınız tablo 2.

İlk 100'e giren bölümlerimiz var

Türk üniversiteleri dünya genel sıralamasında ilk 1000'de kendine yer bulurken ilk 100'de hiçbir üniversitemiz henüz bu sıralamada yer alamıyor. Alan bazında yapılan sıralamalarda ilk 100'de yer alan üniversitelerimizin bazı bölümleri bulunmasına rağmen, bu, bölümlerin bireysel başarısından dolayıdır. Alan sıralaması ilgili bölümlerin akademisyenleri-

Şekil 1. Türkiye'nin 1960-2016 yılları arası patent başvuru sayıları

geleri vd. şeklinde sıralanmaktadır.

Bu göstergeler üzerinden yapılan toplam değerlendirilmede, sıralamada en yüksek çıkan üniversiteye 100 gösterge değeri atanıp, diğer üniversiteler buna göre sıralanıyor.

Yukarıda verilen farklı kurumların değerlendirilmesinde farklı kriterler kullanılmalarına rağmen, üniversitelerin sıralaması çok fazla değişmiyor.

Dünyada yıllık üniversite sıralaması yapan ve İngilizce kısaltması THE (Times Higher Education World University Rankings) olan kuruluş, 2019 yılında üniversitelerimizin de girdiği bir sıralama listesini yayınladı (<https://www.timeshighereducation.com>). THE'nin yaptığı 2019 yılı sıralamasına göre dünyada ilk 10 üniversite İngilizce isimleri ile Tablo 1'de verilmiştir. Bu sıralamada, "üniversitelerin öğrenci sayısı, akademisyen başına düşen öğrenci sayısı, uluslararası öğrenci, kız erkek öğrenci oranı, öğretim, araştırma, atf sayısı, sanayi geliri ve yurtdışı göstergeleri" değerlendirildi.

Patent başvuruları hızla artıyor

Şekil 1'den görüleceği gibi 2002 yılından itibaren patent başvurularının hızla arttığı görülmektedir.

Şekil 2 dünya sıralamasında üst sıralarda yer alan ülkelerin patent başvuru sayıları The World Bank, World Intellectual Property Organization (WIPO) 1963-2016 yılı patent raporu verileri kullanılarak hazırlanmıştır. Görüldüğü gibi Türkiye 1960-2016 yılları arasında toplam 47,739 adet patent başvurusu yaparken sadece 2016 yılında 6,230 adet başvuru yapmıştır.

Şekil 2. Dünya sıralamasında üst sıralarda yer alan ülkelerin patent başvuru sayıları (https://data.worldbank.org/indicator/IP.PAT.RESD?end=2016&locations=TR&start=1960&view=chart&year_high_desc=true)

Bu durum ülkemizde üniversite sanayi işbirliğinin özellikle son yıllarda kurulan Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (Teknokent)lerinin Üniversite sanayi iş-

Şekil 2

Ülke	Patent Başvuru Sayısı	
	1960-2016	2016
Amerika Birleşik Devletleri	6,983,052	295,327
İngiltere	1,069,091	13,876
Almanya	2,087,956	48,480
Hollanda	122,292	2,290
Avustralya	158,023	2,620
Kanada	165,807	4,078
İsviçre	196,456	2,032
İsviçre	193,951	1,462
Hong Kong SAR, Çin	3,101	233
Japonya	12,658,508	260,244
Singapur	16,291	1,601
Güney Kore	2,566,482	163,424
Çin Halk Cumhuriyeti	6,065,047	1,204,981
Belçika	45,252	1,054
Finlandiya	87,257	1,260
Fransa	731,262	14,206
Türkiye	47,739	6,230

birliğini artırarak Ar-Ge çalışmalarını arttırmasının bir sonucudur.

4 kıstasa göre Türk üniversiteleri geri

Sıralama değerlendirmesinde kullanılan akademik göstergeler; araştırma, tanınırlık (etki faktörü) ve yurtdışı görünürlük aşağıda değerlendirildi.

Araştırma göstergesi ortalaması dünyada ilk 10 üniversitede 100 üzerinden 94.8 iken Türk üniversitelerinde bu oran 20.7'dir.

Öğretim göstergesi ortalaması dünyada ilk 10 üniversitede 91.2 iken Türk üniversitelerinin 22.3'dür.

Atf sayısı göstergesi ortalaması ise dünyada ilk 10 üniversitede 98.9 iken Türk üniversitelerinin 39.3'dür. Son yıllarda milli gelirden AR-GE'ye ayrılan pay artmasına rağmen bu göstergeler dünya ortalamasının çok altında kalmıştır. Üniversitelerde akademisyenlerimizin araştırmala-

İlk 50 ve 100'e giren bölümler

THE araştırmada ilk 100 giren üniversite bölümümüz yok. Ama QS araştırmasında ilk 100'e şu bölümlerimiz giriyor. İTÜ Maden Mühendisliği Bölümü 2018: 36. Sıra 2017: 31. Sıra 2016: 51-100 arasında ODTÜ Mineral-Maden Mühendisliği Bölümü 2017: 45. Sıra 2016: 51-100 arasında.

rına ekonomik destek alabileceği kurumlar çoğunlukla TÜBİTAK ve BAP bütçeleri tarafından sağlanmaktadır. Yabancı ve Türk üniversitelerinin genel bütçesi ve araştırmaya ayırdığı miktar Tablo 3'de özetlenmiştir.

Tablo 3'ten görüleceği üzere üniversitemizin devletten aldığı bütçe ve araştırmaya ayırdıkları pay oldukça sınırlıdır. Ülkemiz akademisyenlerinin yurtdışı ve Avrupa Birliği fonlarından ve diğer yurtdışı üniversiteleri ile geliştireceği ortak bilimsel çalışmalar, yurtdışı öğrenci ve akademisyen değişim programlarının artması ile araştırma göstergesi sıralamada yükseltilebilir.

En önemli gösterge

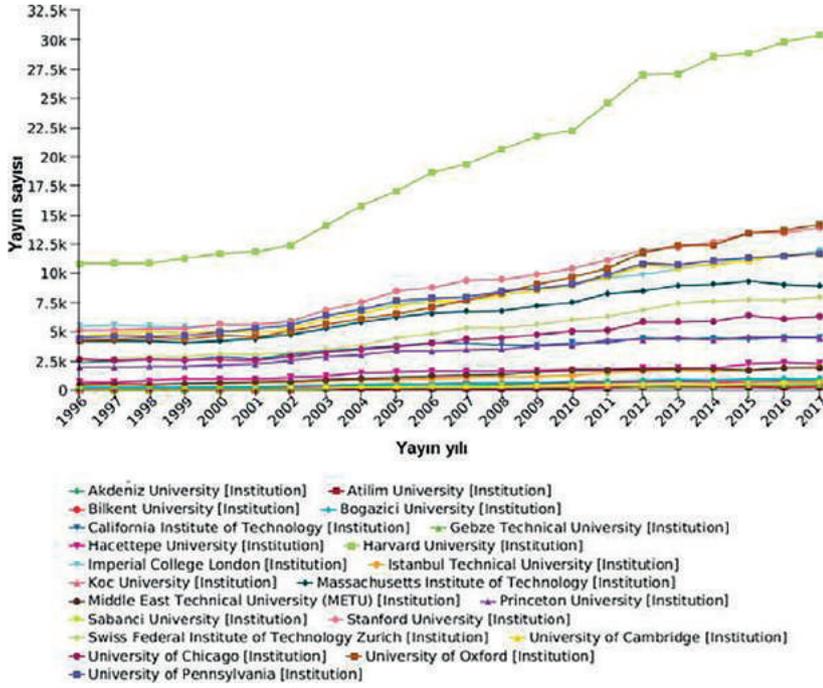
Üniversitelerin sıralamasında kullanılan önemli gösterge "akademisyenlerin ürettiği yayınlar" (Makale, bildiri, teknik not vd.), yayınlarına aldığı ulusal ve uluslararası atıflar, yayınlarını yaptığı der-

Yazının devamı arka sayfa

Tablo 3. Yabancı ve Türk üniversitelerinin genel ve araştırmaya ayırdığı bütçe

İsim	Araştırma (Milyon \$)	Bütçe 2016-2017 (Milyar \$)	Bütçe 2018 (Milyon \$)
University of Oxford*	4.71	1.83	
University of Cambridge*		2.24	
California Institute of Technology*	371	2.66	
Stanford University*	1,066	24.8	
Massachusetts Institute of Technology*	946	16.4	
Harvard University*	1,077	36.1	
Princeton University*	305	23.8	
Imperial College London*		1.5	
University of Chicago*	420	7.5	
University of Pennsylvania*	1,296	8.8	
Yale University		29.4	
Princeton University		25.9	
Boğaziçi University			48.5
Gebze Technical University			20.5
Hacettepe University			165.4
İstanbul Technical University			87.8
Middle East Technical University			86.9
Anadolu University			107.1
İstanbul University			205.5
Erciyes University			84.1

<https://thebestschools.org/features/richest-universities-endowments-generosity-research> <https://www.ox.ac.uk/sites/files/oxford/field/document/University%20Financial%20Statements%202016-2017.pdf>

Şekil 3. Dünya sıralaması ilk 10 yurtdışı ve ilk 1000'de yer alan Türk üniversitelerinin 1996- 2017 yılları yayın sayıları (Scopus SciVal Veritabanından Derlenmiştir)

gilerin kalitesi ve akademisyenlerin dünyada tanınırlığı" dir. Akademisyenlerin ürettiği yayınların kalitesi yayın yaptığı dergilerin **etki faktörü (impact factor)** ile ölçülmektedir. Etki Faktörü bir dergide çıkan yayınların başka yayınlarda ne kadar kaynak verildiğinin bir göstergesi olup; hesaplandığı yıla ait makalelere aldığı atıfların, önceki yılda ki makale sayısına bölünmesi ile bulunmaktadır. Dünyada farklı ülkelerde birçok alanda yayın yapılan binlerce dergi bulunmaktadır. Bu dergilerin etki faktörü düşük olanlarında akademisyenler kolaylıkla yayın yapabilirken, etki faktörü yükseldikçe yayın yapmalarında gittikçe zorlaşmaktadır. Etki faktörü yüksek olan dergilerde (Science, Nature) yapılan yayınların kalitesi yüksek olduğundan bu yayınlara dünyadaki diğer akademisyenler dikkat etmekte ve kendi yayınlarında bu çalışmalara atıf vermektedir. Akademisyenlerin üretkenliği ve dünyada tanınırlığını değerlendirmek üzere **Jorge E. Hirsch** tarafından 2005 yılında geliştirilmiş H-index/gösterge değeri kullanılmaktadır.

Makalelere verilen atıflar

Yurtdışı görünürlük göstergesi ortalaması dünyada ilk 10 üniversitede 81.7 iken Türk üniversitelerinin 34.7'dir. Bu göstergelerin en önemlilerinden birisi de akademisyenlerin yayınladıkları **makalelerine almış oldukları atıf sayısıdır**.

Atıf sayısının dünya sıralamasındaki ilk 10 üniversite ile Türk üniversitelerinin göstergelerinin değerlendirilebilme amacı ile **Scopus SciVal** veritabanından yararlanılarak **Tablo 5** ve **Tablo 6** oluşturuldu.

Tablo 5'de 2013-2018 yılları arasında THE 2019 yılı Dünya sıralamasında ilk 10'da yer alan üniversitelerin yayın sayıları yer var. Dünya sıralamasında ilk 10'da yer alan üniversitelerin son 5 yılda yaptıkları toplam yayın sayısı 384,415'dir. Bu yayınların ortalama % 30.3'ünü en çok atıf yapılan %10'luk dilimde yer alan yayınlar oluşturmakta ve %49.9'u ise en iyi % 10'luk dilimde yer alan dergilerdeki yayın sayıları olmaktadır.

Tablo 6'da 2013-2018 yılları arasında THE 2019 yılı Dünya sıralamasında ilk 1000'de yer alan Türk üniversitelerin yayın sayıları yer alıyor. Dünya sıralamasında ilk 1000'de yer alan üniversitelerimizin son 5 yılda yaptıkları

ları toplam yayın sayısı ortalama 75,831'dir. Bu yayınların ortalama % 13.9'unu en çok atıf yapılan %10'luk dilimde yer alan yayınlar oluşturmakta ve %26.2'si ise en iyi % 10'luk dilimde yer alan dergilerdeki yayın sayıları olmaktadır.

İç açıcı olmayan bir durum

Türk üniversiteleri dünya çapında **%1'lik dilimde yer alan ve en çok alıntı yapılan** dergi ve dergilerdeki yayın sayıları açısından değerlendirildiğinde **durum hiç iç açıcı değildir**. Şöyle ki, son 5 yılda ülkemizdeki üniversitelerdeki akademisyenlerimizin ürettiği yayın sayısı Scopus SciVal veritabanındaki tüm bilim dergileri (ASJC) verilerine göre 246,289'dur. Bu yayınların % 8.4'ü en çok atıf yapılan %10'luk dilimde yer alırken % 14'ü en iyi % 10'luk dilimde yer alan dergilerde yapıldı.

Son 5 yılda ülkemizde üretilen yayınların, en iyi %1'lik dilimde yer alan en çok atıf alan dergi ve yayın sayısındaki **oranı %1'i geçmiyor**. Şekil 3'de THE dünya sıralamasında

Tablo 5. THE 2019 yılı Dünya sıralamasında ilk 10'da yer alan üniversitelerin yayın sayıları (Scopus SciVal Veritabanından Derlenmiştir)

Sıra	İsim	Yayın Sayısı (2013-2018)	Dünya çapında en çok atıf yapılan % 10'luk dilimde yer alan yayınların sayısı	CiteScore'a göre en iyi % 10'luk dilimde yer alan dergilerdeki yayın sayısı	Toplam Atıf Sayısı	Yayın başına Atıf Sayısı	Yazar Sayısı
1	University of Oxford	76,769	28.4	49	1,081,944	14.1	32,211
2	University of Cambridge	64,161	29	49.7	873,337	13.6	28,222
3	Stanford University	75,858	31.1	51.8	1,202,902	15.9	36,435
4	Massachusetts Institute of Technology	51,757	32.2	55.0	875,313	16.9	25,137
5	California Institute of Technology	25,403	35.4	47.6	420,729	16.6	10,949
6	Harvard University	167,627	30.9	49.6	2,588,903	15.4	82,177
7	Princeton University	25,613	30.4	50.8	372,644	14.5	9,820
8	Yale University	50,612	28.6	49.1	676,078	13.4	23,943
9	Imperial College London	64,678	28.2	48.9	842,149	13.0	29,424
10	University of Chicago	35,169	28.5	47.8	518,417	14.7	17,522
	ORTALAMA	96,104	30.3	49.9	945,242	14.8	37,999

Tablo 6. THE 2018 yılı Dünya sıralamasında yer alan Türk üniversitelerin yayın sayıları (Scopus SciVal Veritabanından Derlenmiştir)

Sıra	İsim	Yayın Sayısı (2013-2018)	Dünya çapında en çok atıf yapılan % 10'luk dilimde yer alan yayınların sayısı	CiteScore'a göre en iyi % 10'luk dilimde yer alan dergilerdeki yayın sayısı	Toplam Atıf Sayısı	Yayın başına Atıf Sayısı	Yazar Sayısı
351-400	Sabancı University	2,787	15.3	35.4	17,701	6.4	1,323
401-500	Koç University	3,876	15	29.2	20,148	5.2	1,702
501-600	Bilkent University	4,251	15.4	39.5	32,203	7.6	1,968
501-600	Boğaziçi University	5,257	24.6	44	54,475	10.4	2,538
501-600	Hacettepe University	12,153	11.6	17.4	81,535	6.7	6,155
601-800	Istanbul Tech. University	10,178	15.2	30.5	60,795	6	5,528
601-800	Middle East Tech University	10,409	14.4	30.6	65,932	6.3	5,675
801-1000	Anadolu University	3,201	10.8	18.2	13,528	4.2	1,658
801-1000	Atılım University	1,314	11.7	21.8	5,870	4.5	396
801-1000	Erciyes University	5,736	10.2	12.7	30,696	5.4	2,860
801-1000	Gebze Tech University	2,171	12.9	22.5	10,791	5.0	1,069
801-1000	Istanbul University	14,498	9.3	12	68,815	4.7	9,311
	ORTALAMA	6,319	13.9	26.2	38,541	6.0	3,345

da yer alan ilk 10 üniversite ile ülkemizde ilk 1000'de yer alan üniversitelerimizin 1996-2017 yılları arasındaki yayın sayıları verildi. Ülkemizdeki üniversitelerde yapılan yayın sayısı yıllara göre artmasına rağmen etki değeri yüksek dergilerdeki yayın sayısı yeterli değildir. Akademisyenlerimizin etki değeri yüksek dergilerde makale yayınlaması üniversitelerimizin sıralamalarda yükselmesine yardımcı olacaktır.

THE dünya üniversite sıralamasında ilk 100'de yer alan ülkelerin ve Türkiye'nin yayın bilgileri Tablo 7'de verilmiştir. 2013-2017 dönemine ait elde edilen değerler ilk 100'de yer alan "üniversite sayısı; yayın sayısı; atıf sayısı, yayın başı-

Tablo 7. THE 2018 yılı Dünya sıralamasında ilk 10'da yer alan ülkelerin ve Türkiye'nin yayın bilgileri (Scopus SciVal Veritabanından Derlenmiştir)

Ülke	THE; İlk 100'deki Üniversite Sayısı	Yayın Sayısı 2013-2017	Atf Sayısı 2013-2017	Yayın Başına Atf Sayısı 2013-2017	Yazar Sayısı 2013-2017
ABD	41	3,282,158	29,656,394	9.0	2,488,679
İngiltere	12	986,029	9,247,262	9.4	590,654
Almanya	10	855,829	7,819,304	9.1	572,753
Hollanda	7	292,630	3,396,653	11.6	169,578
Avustralya	6	471,527	4,484,805	9.5	249,176
Kanada	4	517,970	4,865,665	9.4	327,742
İsveç	3	198,866	2,148,015	10.8	104,676
İsviçre	3	223,777	2,741,730	12.3	131,730
Hong Kong	3	88,609	925,306	10.4	47,268
Japonya	2	653,626	4,124,976	6.3	632,161
Singapur	2	102,729	1,207,862	11.8	64,279
Güney Kore	2	401,894	2,829,878	7.0	343,820
Çin Halk Cum.	2	2,432,461	14,808,227	6.1	2,906,303
Belçika	1	164,757	1,792,049	10.9	90,113
Finlandiya	1	101,892	1,022,510	10.0	54,928
Fransa	1	599,197	5,228,684	8.7	409,783
Türkiye	0	214,252	991,599	4.6	169,773

na düşen atf sayısı ve yazar sayısı” açısından incelendiğinde Türkiye'nin konumu hak ettiği yerde değildir. Ülkemizin durumu yayın, atf ve yazar sayısı bakımından ilk 100'de yer alan bazı ülkelerle yakınlık gösterirken, yayın başına düşen atf sayılarında diğer ülkelerin iki kat aşığına kalmaktadır.

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK) Bilgi Yönetim Sistemi güncel bilgilere göre (<https://istatistik.yok.gov.tr>) ülkemizde devlet + vakıf üniversitelerinin toplam sayısı 199'dur. Dünya sıralamasında ilk 10'daki yabancı, ilk 1000'de yer alan 12 Türk üniversitesi ve diğer Türk üniversitelerindeki toplam akademisyen sayıları Tablo 8, 9 ve 10'da verilmiştir.

İlk 1000'deki 12 üniversitede Profesör, Doçent ve doktor öğretim üyesi toplamı 10,351 iken diğer tüm üniversitelerde 68,249 olmuştur. Benzer şekilde öğretim ve araştırma görevlisi ilk 1000'deki 12 üniversitede 10,382 iken diğer üniversitelerde 72,075'tir. YÖK güncel bilgilerine göre ülkemizde farklı ülkelerden yabancı uyruklu Profesör, Doçent ve doktor öğretim üyesi toplamı 1,147 akademisyen; öğretim ve araştırma görevlisi sayısı ise 1,954'tür. THE dünya sıralamasında ilk 10'a giren ülkelerin toplam akademik personel sayısı 32,232 olup Şekil 4'de verilmiştir.

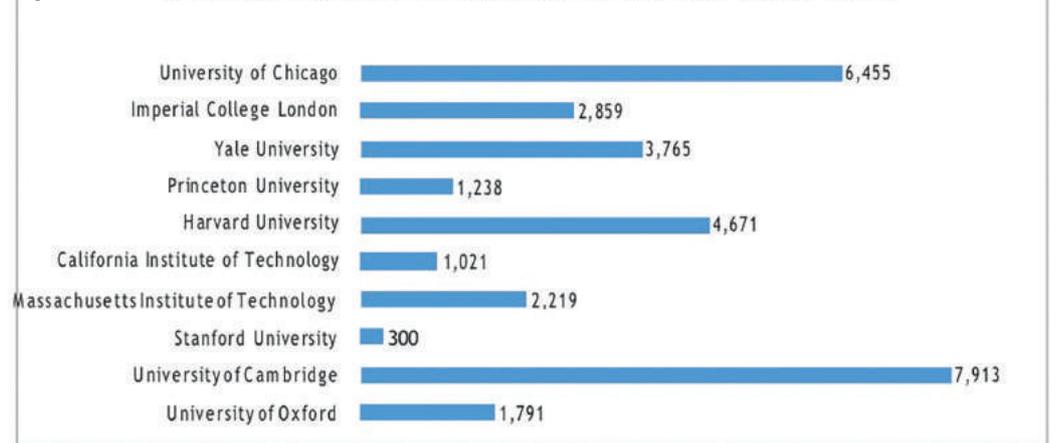
THE dünya sıralamasında ilk 10'a giren ülkelerin akademik personel sayısı toplam 32,232 kişidir ve detaylı olarak Şekil 4'te verilmiştir. Türk üniversitelerindeki akademisyen dağılımı Şekil 5'teki gibi olup toplam 10,351 kişidir.

Yayın sayıları; son yıllarda “üniversite ve öğretim üyesi

Tablo 9. Türk üniversitelerindeki öğretim ve araştırma görevlisi dağılımı ((YÖK) Bilgi Yönetim Sisteminde derlenmiştir)

	Öğretim Görevlisi		Araştırma Görevlisi		Toplam	
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
İlk 1000'deki Türk Üniversiteleri	1,512	2,626	2,869	3,375	4,381	6,001
Diğer Türk Üniversiteleri	16,223	15,188	20,358	20,306	36,581	35,494

Şekil 4 İlk 10'daki Yabancı Üniversite Akademik Personel Sayısı Toplam=32,232

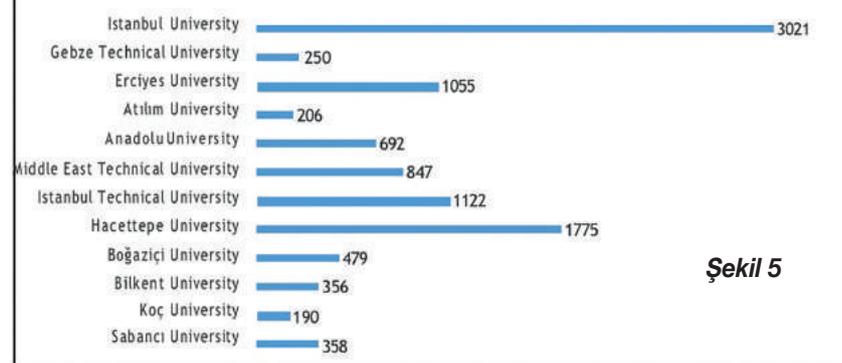

sayısını artması, teknokentlerin artması ile üniversite-sanayi işbirliği, devlet yükseköğretim kurumları kadrolarında bulunan öğretim elemanlarına yapılan akademik teşvik ödeneği, TÜBİTAK ve Üniversitelerin bilim-selyayınları ödüllendirmesi, üniversitelerin kendi akademik yükseltme ve atama kriterlerini belirleyebilmesi, genel bütçeden AR-GE'ye ayrılan paydan üniversitelere ayrılan payın artırılması” gibi nedenler ile son yıllarda artmıştır. Üni-

versitelerimiz henüz dünya sıralamasında ilk 100'e girecek seviyede olmamasına rağmen ilk 1000'deki yerleri yapılan değerlendirmelerden de görüleceği üzere aslında büyük başarıdır. Üniversitelerimizin ilk 100'de yer alabilmesi için aşağıda bazı öneriler yapılmıştır.

atamalar yarışmayı özendirerek ve akademisyenlerin bilimsel üretkenliğini devam ettirebilecek şekilde yapılandırılmalıdır. Ayrıca Yurtdışı görünürlüğü ve öğretim tecrübesini arttırabilmek için öğretim üyelerine kısa süreli yurtdışı üniversitelerde araştırma, konferans ve sempozyumlarda bildiri sunma ve bu arada seyahat destekleri artırılmalıdır. Uluslar arası tanınmış yayın evlerinde basılacak kitap yazarlığı özendirilmelidir. Üniversite ve teknokentlerdeki araştırmaların yüksek teknoloji ürünü, yayın ve patent üre-

İlk 1000'deki Üniversitelerimizin Akademik Personel Sayısı Toplam=10,351

Şekil 5

Tablo 8. Türk üniversitelerindeki akademisyen dağılımı ((YÖK) Bilgi Yönetim Sisteminde derlenmiştir)

	Profesör		Doçent		Doktor Öğretim Üyesi		Toplam	
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
İlk 1000'deki Türk Üniversiteleri	2,801	1,849	1,206	1,021	1,769	1,705	5,776	4,575
Diğer Türk Üniversiteleri	14,695	6,144	7,789	4,800	20,090	14,731	42,574	25,675

Üniversitelerimizdeki yabancı öğretim üyesi sayısı Profesör, Doçent ve doktor öğretim üyesi seviyesinde karşılaştırıldığında % 1.5 iken öğretim ve araştırma görevlisi oranı %2.4 düzeyindedir. Üniversitelerimiz yabancı uyruklu öğretim üyesi ve öğrencilerini kendine çekebilir. Ülkemizde öğretim üyelerimizin araştırmalarını finanse edebileceği kaynaklar yetersiz ve sınırlı olup, yurtdışı özellikle Avrupa birliği destek projelerinden pay alması teşvik edilmelidir. Türk üniversitelerinin öğretim üyesi atama ve yükseltme kriterleri katı olmalı, sadece yayın sayısına odaklı olmamalıdır.

Yabancı ülkelerden öğretim üyeleri atama yükseltme jürilerinde görev alabilmeli ve

timine yönelik yapılması ve kurgulanması gerekmektedir.

Yayın sayısındaki artış yerine saygın bilimsel dergiler ve etki faktörü yüksek olan dergilerdeki yayınlar teşvik edilmeli, uluslararası atıf endekslerinde (SCI, SSCI, AHCI) taranan ulusal dergi sayımızın artması sağlanmalıdır. Ayrıca dünya sıralama kuruluşlarının doğru bilgiye erişmesini kolaylaştırmak amacıyla üniversitelerin internet sitelerinde bibliyometrik analiz paylaşımı yapılmalıdır.

Yapılacak olan değişiklikler sayesinde üniversitelerimizin dünya sıralamasında hak ettikleri seviyeye kısa sürede çıkması zor değildir. Üniversitelerde bilim kültürünün gelişmesi ilköğretim düzeyinde programlara bilim derslerinin konulması, öğrencilerin sebep sonuç ve merak duygularının geliştirilmesi ile süreklilik kazanacaktır. Hazırlanan bu çalışma öğretim üyesinin genel bir değerlendirmesi olup çok yönlü değerlendirmelere ihtiyaç olduğu aşikârdır. Bu değerlendirmelerin ülkemizin üniversite bilim politikaları, bilime katkısı ve uluslararası sıralamasındaki yerinin belirlenmesi açısından dikkate alınmalıdır.